

SAMOCHÓD ROLNICZY TARPAN

---

idea, historia, znaczenie

Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk
The Poznań Society for the Advancement of Arts and Sciences
Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie
The National Museum of Agriculture and Food Industry in Szreniawa

SAMOCHÓD ROLNICZY TARPAN

---

idea, historia, znaczenie

Praca zbiorowa

Poznań–Szreniawa 2023

Zespół redakcyjny

prof. dr hab. inż. Krzysztof Wisłocki (red. nacz.)

dr Jan Mačkowiak

Gerard Radecki

Recenzenci rozdziałów

prof. dr hab. inż. Marek Idzior

dr Jan Mačkowiak

prof. dr hab. Stanisław Sierpowski

dr hab. inż. Grzegorz Ślaski, prof. PP

prof. dr hab. inż. Kazimierz Romaniszyn

dr hab. inż. Łukasz Rymaniak, prof. PP

prof. dr hab. inż. Krzysztof Wisłocki

Opracowanie redakcyjne

prof. dr hab. inż. Krzysztof Wisłocki

© Copyright for this edition Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk
and Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego
Poznań–Szreniawa 2023

Wszelkie prawa zastrzeżone

ISBN 978-83-7654-462-5

ISBN 978-83-967907-4-3

Druk

Akcydens Spółka Jawna, Laski

Spis treści

Jan Maćkowiak, Krzysztof Wisłocki <i>Wprowadzenie</i>	7
---	---

Część I

Koncepcja i początki powstania samochodu rolniczego Tarpan

Rozdział 1: Krzysztof Wisłocki <i>Tarpan: koń – samochód – zjawisko społeczne – legenda</i>	11
Rozdział 2: Andrzej Bobiński <i>Moja batalia o samochód i fabrykę (wspomnienie dyrektora)</i>	35
Rozdział 3: Marek Pol <i>Kręta droga rozwoju Fabryki Samochodów Rolniczych w Poznaniu</i>	53
Rozdział 4: Przemysław Olejnik <i>Moja przygoda z Tarpanem</i>	65

Część II

Rozwój konstrukcji i technologii produkcji, badania rozwojowe

Rozdział 5: Janusz Klembalski, Agnieszka Klembalska <i>Etapy rozwoju samochodu Tarpan, kolejne wersje i odmiany</i>	73
Rozdział 6: Tadeusz Jacyna-Onyszkiewicz <i>Tarpan Honker. Polski samochód terenowy – od koncepcji do uruchomienia produkcji</i>	95
Rozdział 7: Jan Dzida, Kazimierz Romaniszyn <i>Prace badawczo-rozwojowe wykonane dla FSR przez specjalistów z Bielska-Białej</i>	135
Rozdział 8: Witold Grzeżożek <i>Współpraca Fabryki Samochodów Rolniczych z Politechniką Krakowską</i>	161
Rozdział 9: Tomasz Kolańczyk <i>Problemy pełnomocnika ds. nowych uruchomień</i>	177
Rozdział 10: Marek Idzior <i>Dostosowanie silnika D3.152 UR do napędu samochodu Tarpan 239D</i>	193
Rozdział 11: Krzysztof Wisłocki <i>Silniki stosowane w samochodach Tarpan i Honker</i>	205

Część III

Kolekcja samochodów rolniczych w Muzeum Narodowym Rolnictwa, problemy wystawiennicze i konserwatorskie

Rozdział 12: Gerard Radecki <i>Monograficzna wystawa poświęcona marce polskiego samochodu rolniczego</i>	227
Rozdział 13: Adam Sz wajca, Piotr Sz wajca <i>Proces rekonstrukcji zabytkowego samochodu dostawczego Tarpan 233</i>	247
Notki biograficzne	264